

Голофаєв О. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ЕКОНОМІКО-УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ**

У процесі поступового накопичення змін в якійсь момент будь-яка система досягає своєї межі зростання і стає все менше і менше здатною продовжувати свій саморозвиток і забезпечення порядку. Результат визначається об'єктивною необхідністю докладати зусиль для розвитку до переходу до якісно нової держави і до вищого рівня функціонування. Методологічні та організаційні підходи до управління розвитком мають визначати: суб'єкти управління розвитком, орієнтацію на управління, інтеграцію управління, вид управління на зміни. Таким чином, найбільш реалістичною є соціально-економічна система як складна динамічна система, що складається з ендогенних нелінійних підсистем, на які впливають хвилі екзогенних і ендогенних впливів. Такий хаотичний характер навчального процесу значно ускладнює управління, що вимагає організації та структурування інформаційного забезпечення.

На кожному етапі розвитку суспільства стан системи визначається тенденціями соціально-економічного розвитку та технологічними режимами економічного розвитку, з'являються нові умови, можливості та потреби. (фінансовий; юридичний; науково-технічний, організаційний, інформаційний, мотиваційний тощо). Необхідність ідентифікувати системні закономірності дозволила визначити низку принципів розвитку соціально-економічних систем:

- врахування інтересів усіх зацікавлених сторін системи;
- керованість
- доступність моделі управління динамічною активною соціально-економічною системою;
- наявність інформації (повний інформаційний опис контрольованого об'єкта, механізми оцінки та інтерпретація даних);
- ефективність (результати роботи системи повинні задовольняти її агентів);
- передбачуваність (місія, стратегія, стратегічний план, дорожня карта);

Ці позиції визначаються шляхом: спільного управління (з участю всіх агентів системи); цільової спрямованості кожного циклу (корисний ефект) (тоді змінюються умови або вектор розвитку) при збереженні цілісності системи); системний характер нововведень (розробок), як орієнтація всіх процесів системи на кінцевий результат; провідне керівництво з постійним моніторингом для раннього виявлення зміщень напрямків у розвитку від передбачуваної мети.

Визначені системні моделі визначають цілі управління розвитком:

- потенціал соціально-економічної системи значною мірою залежить від типу взаємодії її елементів;
- соціально-економічна система характеризується високим ступенем нестабільності, «причини» і «наслідки» можуть бути замінені;

- соціально-економічна система здатна підтримувати стабільність за рахунок протидії зовнішньому і внутрішньому умови;
- структурна стійкість соціально-економічної системи визначається опором найслабшої підсистеми;
- тривалість циклів розвитку системи та підсистем, а також їх складових об'єктів, які включають менші елементи, що мають різні періоди з цими циклами – синхронізуються один з одним;
- нестабільність або криза соціально-економічної системи спостерігається як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі;
- життя соціально-економічної системи відповідає всім її наявним ресурсам;
- ефективність соціально-економічної системи істотно нижче 100%.

Одним із шляхів досягнення сталого розвитку соціально-економічних систем є використання можливостей сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Їх використання може задовольнити поточні потреби практики соціально-економічних систем, такі як: методи дослідження, моделювання, прогнозування, управління та поліпшення розвитку. З точки зору цифрового включення в соціально-економічні системи (тобто збільшення частки знань та інформації як розподілу ресурсів у громадських ресурсах комп'ютерів та комп'ютерних мереж) виникає потреба у створенні та організації такої частки (інформаційного забезпечення), яка б дозволяла вільно створювати і споживати інформацію у всіх аспектах функціонування, взаємодії системних блоків, на всіх ієрархічних рівнях у розробці стандартів і протоколів, що забезпечують взаємодію всіх компонентів. Потім з точки зору менеджменту необхідно організувати інформаційне управління соціально-економічними системами, як інтеграцію принципів, форм, технологій і правил формування, обробки, аналізу та використання інформаційних ресурсів. Управління інформацією є одним з аспектів управління системами в цілому, забезпечуючи формалізацію, структурування, обробку та зберігання метаданих, що сприяє прийняттю адекватних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Анісімов А. (1995). Адаптація структури економіки до вимог ринку. Російський економічний журнал.
2. Анісімов І. (2009). Стратегічне управління. Санкт-Петербург, Пітер.
3. Хуссей, Д. (2004). Управління. Стратегія та планування: Керівництво менеджера: електронна книга. Московська рівновага Видавництво.
4. Караваєв, А. Р. (2003). Моделі та методи управління складом активних систем. Москва Видавничий інститут керуючих наук.
5. Корнеєва Т. Я., Нікітін С. А. (2010). Цілі та стратегії розвитку підприємства, їх класифікація системний підхід до їх формування. Журнал новин Тульського державного університету.
6. Кушнер М. А. (2011). Комплексний метод оцінки ефективності управління проектами.
7. Кушнер, М. А., та Карліна, Е. П. (2011). Концептуальні основи управління розвитком підприємства.
8. Томпсон А., та Стрикленд А. Д. (2006). Стратегічний менеджмент. Московське видавництво «Вільямс».
9. Вебстер, Ф. (2004). Теорії інформаційного суспільства. Москва Аспект-Прес.